

kasteel
A M E R O N G E N

Jaarverslag 2022

Stichting Kasteel Amerongen

kasteel
A M E R O N G E N

Beschilderd hijsluik in de lange gang van het Huis, c.a. 1685, "Perit ut Vivat" *Hij sterft om te kunnen leven.*
In 2022 was het 350 jaar geleden dat het oud kasteel afbrandde om daarna weer opgebouwd te worden en als een feniks uit de as herrees.

2022, als een Feniks uit de as herrezen

Na een periode van twee bijzondere en stille corona jaren, heeft 2022 zich kenmerkend getoond als een jaar van aanzienlijke activiteit en productiviteit. Met de geleidelijke versoepeling van maatregelen konden er steeds meer activiteiten plaatsvinden, waarbij de voorbereidingen die in 2021 getroffen waren, hun vruchten afwierpen door daadwerkelijke realisatie in 2022.

Het jaar 2022 stond in het teken van de uitvoering van eerder geplande grote projecten. Voor het betrekken van het publiek werd, na twee onzekere jaren, enige voorzichtigheid betracht. We waren op onze hoede om niet te veel plannen te maken die vervolgens weer zouden moeten annuleren. Gaandeweg groeide echter het vertrouwen en ontwikkelde het jaar zich tot een groots jaar, gekenmerkt door de realisatie van drie omvangrijke bouwprojecten buiten het kasteel en een uitgebreide en professionele expositie over het Rampjaar 1672.

Ondanks de bescheiden omvang van het team en de grote inzet van vrijwilligers, heeft de organisatie van Kasteel Amerongen wederom aangetoond in staat te zijn tot het verwezenlijken van aanzienlijke prestaties. Terugkijkend op 2022 hebben we niet alleen veel projecten succesvol voltooid, maar hebben we ook alle verwachtingen overtroffen voor wat betreft het aantal bezoekers. Kasteel Amerongen heeft daarbij regelmatig de media gehaald en staat op de kaart.

Zo herrees Kasteel Amerongen na corona als een Feniks uit de as. Mooier, sterker en vitaler gaat dit nationale icoon van Nederland nu de volgende jaren tegemoet.

De Stichting dankt de medewerkers en de vele enthousiaste vrijwilligers voor alle werkzaamheden die zij in 2022 voor Amerongen hebben verricht. Zonder hen zou er geen Feniks zijn geweest. Bij het schrijven van dit jaarverslag heeft Herman Sietsma het stokje per 1 juni jl. overgedragen. Gedurende tien jaar heeft Herman eerst als directeur en later als directeur-bestuurder, met veel inzet en betrokkenheid leiding gegeven aan onze Stichting. Het resultaat mag er zijn na tien jaar: "Een Fraay Huys" waar velen langskomen om te genieten van tuin en huis en waar ook ruimte is om elkaar te ontmoeten in een historische context. We zijn Herman veel dank verschuldigd.

Stichting Kasteel Amerongen

Job Moolenburgh, voorzitter Raad van Toezicht

Huib van Olden, directeur-bestuurder

Groot onderhoud aan alle buitengevels en de paden van het hele terrein

Eeuwenoude beuken beschadigd door knagende bevers

MT-plein restauratie vroeg om veel communicatie

Publicatie boekje over gelieerde icono-kastelen

Alle burgemeesters van de provincie Utrecht op bezoek met de nieuwe comm. van de Koning Hans Oosters

De onvermoeibare inzet van 250 vrijwilligers en de kleine staf professionele medewerkers maakten 2022 tot een groot succes

Grootse expositie 'Goet en Bloet' trok veel bezoekers

Details uit de collectie werden omgezet in merchandising

Inhoudsopgave

1. Beheren en Behouden	6
2. Collectie en Onderzoek	12
3. Publiek en Programma	14
4. Organisatie en Samenwerking	21
5. Samenwerkingsrelaties	26
6. Financiën, Partners en Fondsen	27
Bijlage 1	Verslag Raad van Toezicht en verantwoording
Bijlage 2	Verslag Vrijwilligersraad

Blubbergeulen worden weer strakke paden o.l.v. Tuinbaas Ruud Elbertse

Ondertussen worden alle kozijnen geschilderd

Gevaarlijk dikke takken breken spontaan af door de hittestress bij eikenbomen

Kilometers 'Achterhoeks Padvast' maken het park goed begaanbaar

Het hele kasteelterrein kreeg automatische beregening

Alle gazons krijgen kantopsluiting van cortenstaal

1. Beheren en behouden

Gebouwen, Tuinen en Terrein

Groot onderhoud Huis

In de herfst van 2021 werd de zuidgevel van het Huis gerestaureerd, gevolgd door de overige drie gevels in 2022. Tijdens deze werkzaamheden zijn alle aspecten van het huis aangepakt, waaronder schilderen, glas, schuiframen, persiennes, lood en dakbeschot, hemelwaterafvoer, voegen en bliksemafleiding. Er werd rekening gehouden met de bedrijvigheid op het terrein om de werkzaamheden zoveel mogelijk uit het zicht te houden tijdens het bruiloft/museum seizoen. Extra bewegings- en camerabeveiliging werden ingezet om inbraakgevoeligheid te verminderen. Op 7 juli waren alle werkzaamheden afgerond, waarmee het huis voor de komende 10-15 jaar weer- en windbestendig is.

Groot onderhoud tuinen en park

Vanuit de Rijksregeling Erfgoed Telt konden in 2022 alle paden van de 10 hectare tuin en park hersteld worden. Van half januari tot begin september 2022 vonden er werkzaamheden plaats voor het aanleggen van paden en cortenstalen randen, in totaal 3.412 meter. Door deze renovatie zijn de paden duurzamer te onderhouden en esthetischer, met behoud van de historische zichtlijnen. Ook is de toegankelijkheid verbeterd; door het gebruikte materiaal (Achthoeks Padvast) hebben de paden een stabiele en solide ondergrond gekregen. Alle bezoekers, en met name rollator- en rolstoelgebruikers, kunnen nu genieten van goed aangelegde paden, die passen bij de historische ambiance van de omgeving.

Het oude grind van de oprijlaan en het voorplein is hergebruikt voor het verbeteren van de paden op de dijk rondom,

aan de oostzijde van het terrein. Dit hergebruik van materialen heeft zowel een praktisch, economisch en ecologisch voordeel, én draagt bij aan het behoud van de historische elementen; het geeft het geheel een samenhangend uiterlijk.

In 2022 heeft SKA input gegeven over meekoppelkansen voor de versterkingswerkzaamheden van de Lekdijk.

Door de aanleg van ingegraven automatische beregening in de hele tuin in 2022 zijn de borders, gazons en zelfs de bomen in het park veilig gesteld tegen verdroging. Hiervoor zijn drie bronnen geslagen tot 28 meter diepte waardoor de tuin, ondanks de hitte, het hele jaar door aantrekkelijk is om te bezoeken. Door de vele handen van vrijwilligers en de inzet van het ingehuurd hoveniersbedrijf zag de tuin er prachtig uit.

In de zomer van 2022 is het park tijdelijk gesloten geweest vanwege takbreuken als gevolg van de hitte. Aansluitend is het volledige bomenbestand in 2022 opnieuw grondig gecontroleerd. Om de gezondheid van de bomen te bevorderen en verdere schade te voorkomen, is besloten om in 2023 een snoeibeurt uit te voeren.

Herstelproject Margaretha Turnorplein

Na jaren van voorbereiding en fondsen verzamelen onderging het historische Margaretha Turnorplein een grondige en duurzame herinrichting van november 2021 tot mei 2022. Op het plein zijn 34 nieuwe eiken geplant, is een afgebakend en veilig schoolplein gecreëerd en is, in het kader van de veiligheid voor bezoekers en schoolkinderen, de Margaretha Turnorlaan autovrij geworden. Voor de hoofdpoot, in het midden van de Drotestraat, is een

Het MT-plein werd klimaat-adaptief, kreeg infiltratiekratten voor water voor de bomen, nieuwe bomen en afwateringsgoten.

De oprijlaan en de MT-Laan zijn eigendom van het kasteel en worden verbonden door een excedra van granietblokjes. Dit 'breekt' optisch de Drostestraat.

Om nog meer beverschade aan de beukenbomen te voorkomen wordt 3 km schrikdraad langs de grachtkanten geplaatst

maand gewerkt aan de aanleg van de exedera.

Ook kreeg het hek aan de Overstraat een nieuwe verflaag en werden de gouden elementen opnieuw verguld. De Bentinck-lantaarn is gerestaureerd en opnieuw geplaatst op de originele locatie, zoals aangewezen door graaf Bentinck. De muur aan de oostzijde, bij de grote eik, werd opnieuw opgemetseld, met een overbrugging om de steunwortels van de eik te ontlasten, die de oude muur hadden beschadigd door opdruk.

Al deze renovatiewerkzaamheden, gericht op verduurzaming van het ensemble, verbeterden op vele vlakken de kwaliteit en toegankelijkheid van het plein, met behoud van de historische uitstraling. Op 27 april 2022 vond de feestelijke opening plaats.

Bomenschade door bevers en warmte
Begin januari 2022 hebben twaalf oude beukenbomen langs de grachten ernstige schade opgelopen als gevolg van beveractiviteit. Om verdere schade te voorkomen en de bomen te beschermen, zijn deze omwikkeld met kippengaas en is het hele terrein langs de gracht omheind met schrikdraad. In februari 2022 heeft de gemeente het gehele gebied aan de grachtzijde van de Veerweg schoongemaakt. Dit werd gedaan om het monitoren van de beverschade door de Zoogdiervereniging te vergemakkelijken. Twee grote en twee jonge beuken zijn, met het oog op veiligheid en het behoud van het terrein, verwijderd omdat ze teveel beverschade hadden opgelopen.

Onderhoud installaties

In 2022 is er uitsluitend 'gestuurd onderhoud' uitgevoerd. Half december 2022 begon de noodverlichting te haperen die gelukkig vlak voor kerst met de vervanging van de noodstroombatterijen begonnen

worden. De aandacht in het meerjarig onderhoudsplan ligt ook bij verduurzaming; we bevinden ons op dit moment nog in de onderzoeksfase.

Voor het onderhoud aan installaties - verwarming, koeling, beveiliging etc. - zijn in de afgelopen jaren de noodzakelijke reparaties uitgevoerd.

Eind 2022 is er glasvezel aangelegd, vanaf de Drostestraat tot aan de muur bij de paviljoens, begin onderbrug kasteel, en poortgebouw. Daardoor is snel internet doorgedrongen tot de oude fundamenteën.

Schadeherstel

In 2020 is de houten vloer in het koetshuis beschadigd geraakt door vochtproblemen. Het herstel bleek complexer dan aanvankelijk gedacht. In maart 2022 is de vloer van het koetshuis opnieuw hersteld en is er een pvc-vloer overheen gelegd. Deze aanpassing maakt de vloer beter geschikt voor feesten en partijen die worden georganiseerd door de huurder.

De historische stoffering van de Grote Zaal is uniek maar moet grondig geconserveerd worden door de 'textielengelen' o.l.v. een restaurator

Historisch interieur

Het jaar 2022 was een belangrijk jaar voor Kasteel Amerongen in het actief beheren en duurzaam behouden van het historisch erfgoed. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen:

Conservering van stoffering Grote Zaal

In 2022 heeft Kasteel Amerongen financiële steun ontvangen voor de conservering van de stoffering van de Grote Zaal. De eerste fase is gestart en omvat onder andere de behandeling van gordijnen en het meubilair. Het gehele conserveringsproject zal in vijf fases worden uitgevoerd over een periode van zes jaar (2023 tot 2029). Een groep vrijwilligers, ook wel bekend als de "Engelen", werkt samen met een textielrestaurator aan dit project. Diverse fondsen, waaronder Dioraphte, Prins Bernhard Cultuur Fonds en K.F. Hein Fonds, maken dit project mogelijk.

Metten van het binnenklimaat

Het meten en analyseren van het binnenklimaat is van cruciaal belang voor het behoud van de collectie. In samenwerking met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) zijn in 2022 de voorbereidingen getroffen voor het scholen van vrijwilligers van verschillende kastelen en huizen, waaronder Kasteel Amerongen, in het meten en in kaart brengen van het binnenklimaat. Dit project start in 2023.

Depotruimte

In 2022 is de herindeling van het zolderdepot afgerond en is begonnen met het opruimen en herinrichten van het depot op de paardenzolder. Het doel is om de collectie beter en efficiënter op te slaan. De ambitie is om de depots in 2023 volledig geordend te hebben.

Herindeling Depotruimte

Collectieregistratie

Met financiële ondersteuning van het Mondriaan Fonds is Kasteel Amerongen in staat gesteld om een extra collectiemedewerker aan te stellen. Dit heeft bijgedragen aan het inhalen van de achterstand in de collectieregistratie en het verbeteren van de datakwaliteit. Deze ontwikkelingen illustreren de inzet van Kasteel Amerongen om de historische collectie te registreren, te behouden en conserveren en beter toegankelijk te maken voor bezoekers en onderzoekers.

Een omvangrijk Oud-Loosdrechts servies is ſinds 2022 in het bezit van Kasteel Amerongen

[Home](#) ▾ [Soort bewoner](#) ▾ [Soort verhaal](#) ▾ [Tijdsperiode](#) ▾ [Bewonersindex](#)

De derde graaf

Leunis van Klinken
02-06-2021

Bij het 'Verhalenproject' verzamelen vrijwilligers het 'OnTroerend goed' van Kasteel Amerongen op een website

2. Collectie en Onderzoek

Aanwinsten

Loosdrechts servies

Kasteel Amerongen heeft een omvangrijk 18de-eeuws servies ontvangen, vervaardigd in de porseleinfabriek van Oud-Loosdrecht (1774-1782). Dit servies, bestaande uit onder andere 45 platte en 23 diepe borden, schalen en schotels, is een schenking uit particulier bezit. Het servies is gedecoreerd met goud, geschilderde bladslingers, roze rozen en viooltjes.

18e-eeuws Damast

Familie Van den Wall Bake heeft een 18e-eeuws damast tafelkleed en acht servetten geschonken. Op het damast zijn fraaie jachtscènes afgebeeld. Het damast wordt toegeschreven aan het echtpaar Frans Steven Carel van Randwijck (1679-1785) en Ursula Philippota van Reede (1709-1778), waarbij Ursula Philippota een kleindochter is van Godard van Reede (1644-1703) en Ursula Philippota van Raesfelt (1643-1721).

Bruiklenen

Het portret van de familie Von Ilsemann van schilder Adolf Pirsch, dat zich in de collectie van Kasteel Amerongen bevindt, is uitgeleend aan het Museum van Loon voor de tentoonstelling "Aanzienlijke portretten - Adolf Pirsch (1858-1929) in Nederland". Dit is de eerste overzichtstentoonstelling in Nederland over de Oostenrijkse schilder Adolf Pirsch. Kasteel Amerongen bezit in totaal drie portretten van deze schilder.

'Ontroerend' goed

We hebben het als kasteel vaak over ons ensemble: de combinatie van huis, tuin en interieur, en als museum hebben we het over objecten. Dat zijn roerend en onroerend goed. Bij beide invalshoeken wordt een belangrijke component van het kasteel en het museum achterwege gelaten: het 'ontroerend' goed, de verhalen. We

gebruiken de verhalen wel in onze rondleidingen en bij de thema's, maar nergens is expliciet vastgelegd dat ons immaterieel erfgoed net zo bij het kasteel hoort als huis, tuin en interieur. Momenteel lopen er twee projecten om ons 'ontroerend' goed vast te leggen: het verhalenproject en het Margaretha-blog.

Verhalenproject

Het verhalenproject is gestart in 2020 met een subsidie van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Ter overbrugging van de corona-periode is een tiental rondleiders begonnen de verhalen op te schrijven die wel verteld werden, maar nergens expliciet of in verschillende versies opgeschreven waren. In eerste instantie was dit deel van de website alleen beschikbaar voor (startende) rondleiders en zaalgidsen, inmiddels hebben alle vrijwilligers toegang. Er blijken nog steeds (onvertelde) verhalen te vinden zijn in het huis, de tuin, de collectie en de archieven; inmiddels staan er ruim 400 verhalen online. In 2022 lag de focus op het beter vindbaar maken van die verhalen en het geven van toegang aan alle vrijwilligers. Daarnaast heeft het project een belangrijke rol gespeeld in de voorbereiding van rondleiders en zaalgidsen op het thema Rampjaar. Kortom, het tijdelijke project krijgt een wat structureler karakter en de redactie zal in 2023 worden uitgebreid, met een duidelijker concept en een redactiestatuut. Daarnaast willen we (een deel) van de inhoud voor een breed publiek toegankelijk maken en verhalen gaan koppelen aan de objectregistratie. De voorbereidingen hiervoor lopen en het streven is om deze twee projecten hand-in-hand toegankelijk en openbaar te maken.

Margaretha Turnor (kasteelvrouw gespeeld door Herman de Roode) opent het de gerenoveerde MT-Laan samen met Puck

Tv, radio en kranten kwamen geregeld langs

3. Publiek en Programma

Publieksbereik en marketing

Bezoekers

Het bezoekersaantal was in 2022 veel hoger dan in 2019. Met 66 dagen minder openstelling voor publiek waren er toch ruim 2.000 meer bezoekers in Kasteel Amerongen. Dus ook wat betreft het publieksbereik is het kasteel als een Feniks herrezen uit haar as, na de corona periode. Opvallend is dat we een jonger publiek aantrekken. Het aantal kinderen dat ons bezocht is met 17% gestegen in vergelijking met 2019. De verklaring hiervoor wordt gezocht in het vergroten van het aantal zaalgidsen-verteldagen. Hierdoor kunnen gezinnen in eigen tempo door het kasteel lopen en zijn niet verplicht om bij een gids te blijven. De waardering voor zowel de rondleidingen en zaalgids-verteldagen was hoog.

Bezoekerscijfers	% groei t.o.v.2019	2022	2021	2020	2019
Dagen open	-22%	233	154	167	299
Bezoekers totaal	5%	42.520	21.953	14.303	40.415
Waarvan met museumkaart	-23%	13.900	8.030	7.668	17.936
Bezoekers huis & tuin	3%	36.824	16.912	10.141	35.873
Bezoekers alleen tuin	25%	5.696	5.041	3.210	4.542
Online tickets	69%	22.341	13.258		0
Kinderen t/m 18 jaar	17%	4.537	1.983	1.582	3.889
Basisscholieren	9%	879	371	498	805
Concertbezoekers	42%	1213	721	453	852
Kasteelrondleidingen	10%	2250	938	710	2044
Verteldagen	352%	95	68	88	21

Marketing en publieksbereik

Door ziekte en vertrek van de medewerker communicatie en PR (0,6fte) bleef de communicatie aanvankelijk achter. Vanaf half april werd op inhuurbasis voor twee dagen per week versterking gerealiseerd. Hierdoor werd met name het bereik via social media substantieel vergroot.

Free publicity

De zichtbaarheid via free publicity in diverse radio- en tv programma's maakte Kasteel Amerongen landelijk bekender en droeg bij aan meer bezoekers. Kasteel Amerongen was te zien:

januari	RTV-Utrecht - NOS-journaal - Omroep Gelderland over beverschade
april	RTV radio over opening MT-plein
mei	Binnenste Buiten over het Huis - RTV Utrecht over beukenschade door bevers
augustus	NOS Sport met de Vuelta
oktober	NPO 'Andere Tijden' over Rampjaar 1672 - RTV-Utrecht over 'Goet en Bloet'
november	RTL4 'Onderweg naar de Regio'
december	RTV Utrecht over kasteeltuinen - Omroep Gelderland met 'Ridders van Gelre'

Social media

In 2022 is er vooral veel ingezet op social media om het bereik en de bekendheid te vergroten. En met succes: het aantal volgers is gegroeid en het bereik vergroot. In samenwerking met het NBTC zijn er diverse Duitse en Belgische influencers langs geweest.

Bereik social media

	2022	2021	2020	2019
Websitebezoek	917.694	703.904	599.091	520.237
Facebookvolgers	4.071	3.685	3.315	2.977
Facebook likes	3.978	3.625	3.307	3.001
LinkedIn	512	316	236	-
Twitter volgers	2.209	2.170	2.134	2.047
Instagramvolgers	3.366	3.015	2.500	1.500
Nieuwsbrief/abonnees	1.810	1.894	1.416	1.000

De grootse expositie 'Goet en Bloet' omvatte vier expositiehallen met unieke en zeer persoonlijke stukken. De openingshandeling werd verricht door de commissaris van de Koning Hans Oosters.

Als opening van de expositie 'Goet en Bloet' werd er in de Andrieskerk een 'Bedienst' gehouden zoals in het Rampjaar 1672 gebruikelijk was

Oranjerie

De Oranjerie heeft grote groei doorgemaakt met kasteelwinkel Annebetje en de theeschenkerij met terras. De omzet van 2022 is driemaal zo hoog als die van 2021. Het assortiment in de winkel is verder uitgebreid, waardoor ook de inwoners van Amerongen deze aantrekkelijke cadeauwinkel steeds beter weten te vinden. Het terras, gelegen aan de rozentuin, is in 2022 niet alleen populair bij kasteelbezoekers, maar ook bij wandelaars, fietsers en dorpsbewoners. Dankzij een goede exploitatie van de Oranjerie, met de hulp van vele vrijwilligers, heeft deze locatie een aanzienlijke winst weten te behalen.

Expositie en thema ‘Goet en Bloet’

Herdenking Rampjaar 1672

In 2022 was precies 350 jaar geleden dat het Rampjaar 1672 plaatsvond. In de zomer van 1672 werd de Nederlandse Republiek aangevallen door een oppermachtige vijand: de koning van Frankrijk en zijn drie bondgenoten. Een groot deel van het land werd bezet, geterroriseerd en uitgeknepen. Vele levens werden door deze bezetting ontworcht, ook die van de bewoners van Kasteel Amerongen. Godard Adriaan van Reede, zijn vrouw Margaretha Turnor en hun zoon Godard van Reede hebben een prominente rol gespeeld in de strijd tegen de vijandelijke mogendheden. Kasteel Amerongen werd uiteindelijk uit wraak verwoest door het Franse leger. De brieven van de bewoners zijn bewaard gebleven en geven een persoonlijk en indringend beeld van deze tijd. Kasteel Amerongen heeft daarom in 2022 uitgebreid aandacht besteed aan deze turbulente periode.

Tentoonstelling

‘Goet en Bloet’, Een strijdvaardige familie verliest kasteel in het rampjaar’
‘Goet en Bloet’ bestond uit een expositie en een rondgang door het kasteel. Het museum heeft de tentoonstelling in samenwerking met het ontwerpbureau De Vrijer en Van Dongen en de historicus Luc Panhuysen samengesteld. Het verhaal over de bewoners van Kasteel Amerongen in Rampjaar is geïllustreerd aan de hand brieven, tekeningen schilderijen, prenten en objecten uit de eigen collectie en aangevuld met bruiklenen van meerdere musea en archieven. Voorafgaand aan het bezoek van de expositie is een introductiefilm vertoond waarin het Rampjaar is toegelicht. Deze introductiefilm is gemaakt in samenwerking met Slot Zuylen en Kasteel Middachten. Twee kastelen die in 2022 ook aandacht hebben besteed aan deze periode. Om het verhaal in de expositie op een toegankelijke en levendige wijze over te brengen is er ook een audiotour ontwikkeld. De rondgang door het kasteel is verrijkt met de vele verhalen over de bewoners en Rampjaar.

Stage

Max Trommelen, student geschiedenis van Universiteit van Utrecht, heeft tijdens zijn stage een rondleiding ontwikkeld over het Rampjaar en was tevens co-auteur van de weblog over Margaretha Turnor.

Opening met herdenkingsdienst

Op 4 juni 2022 vond de opening van de tentoonstelling ‘Goet en Bloet’ plaats in de Amerongse Andrieskerk. Als onderdeel van het openingsprogramma werd er een herdenkingsdienst gehouden om de gebeurtenissen van het Rampjaar te gedenken en te ervaren. In 1672 werden er landelijk regelmatig bedediensten gehouden in de hoop de oorlogsramp te voorkomen.

Door het heerlijke streek-ijs, eigen ſap en een uitgebreide lijn met kasteelproducten wordt de kasteelwinkel steeds vaker ook los bezocht

Feniksen van keramiek door kinderen van de Utrechtse Heuvelrug

Commissaris van de Koning Hans Oosters onthult de Feniksen van de kinderen als openingshandeling van expositie 'Goet en Bloet'

Ambassadeurs van België, Duitsland, Engeland, Frankrijk en Oekraïne spreken over het belang van diplomatie in oorlogstijd

Presentatie van de Galerij der Feniksen

In de nissen van de wijnkelder in het onderhuis werden diverse fenikscreaties gepresenteerd. Deze mythologische vogel, die uit zijn eigen as herrijst, symboliseert de wederopbouw van het verwoeste kasteel. Vijftien kinderen en jongeren in de leeftijd van 6 tot 21 jaar, afkomstig uit de Gemeente Utrechtse Heuvelrug, hebben deze creaties vervaardigd.

Publieksparticipatie

In samenwerking met de Sectie Cultuurhistorische Achtergronden & Informatie (Sectie CAI) van de Koninklijke Landmacht heeft Kasteel Amerongen een publieksparticipatie-opdracht uitgevoerd met betrekking tot erfgoed in oorlogstijd. De CAI heeft als taak om erfgoed te beschermen in crisissituaties en oorlogsomstandigheden, aangezien culturele goederen vaak het doelwit zijn van geweld tijdens conflicten. De verwoesting van Kasteel Amerongen in 1673 vormde de aanleiding om aandacht te besteden aan dit actuele onderwerp.

Publicatie 'Branden of Betalen'

Tijdens de tentoonstelling is de publicatie "Branden of Betalen: Kasteel Amerongen en Slot Zuylen in het Rampjaar" uitgebracht. Deze publicatie behandelt de situatie van het gewest Utrecht en de Utrechtse edelen in 1672-1673. Het boek is gepubliceerd door uitgeverij Wbooks.

Symposium 'Rampjaar 1672: Diplomatie in crisistijd'

Op 15 oktober heeft Kasteel Amerongen een symposium georganiseerd over de rol van diplomatie in het Rampjaar en hedendaagse crisissituaties. De aanleiding voor dit onderwerp is Godard Adriaan van Reede, heer van Amerongen, die als diplomaat de rechterhand was van stadhouder Willem III. In zijn rol reisde hij langs verschillende Europese hoven om steun te zoeken voor Nederland. De rol van diplomatie in

crisistijd blijft tot op de dag van vandaag een relevant thema. De historici Dr. Philip Mansel en Dr. Nina Lamal stonden centraal in de lezingen over de diplomatie in de 17e eeuw. Ambassadeurs van België, Bosnië, Duitsland, Frankrijk en Oekraïne, evenals de militair attaché van het Verenigd Koninkrijk, gingen met elkaar in gesprek over recente Europese crises.

Educatie

Drie kastelen in het Rampjaar Kasteel Amerongen, Slot Zuylen en Kasteel Middachten hebben een educatief programma ontwikkeld over de verschrikkingen van 1672. Centraal in de samenwerking tussen de drie kastelen staat het herdenken van de overlevingsstrijd, het zware lot van de bezetting, maar ook de vreugde over de herwonnen vrijheid. Het educatieve programma is voor de onderbouw van het Voortgezet Onderwijs en bestaat uit een lesbrief, film en een locatiebezoek. Het betreft de eerste twee leerjaren van het VMBO en de eerste drie leerjaren van HAVO en VWO.

Speurboekje

Voor het basisonderwijs is een boekje ontwikkeld met een speurtocht door het Rampjaar-thema. In dit boekje neemt Titie, de kleindochter van Margaretha Turnor, kinderen mee door het kasteel. Alle basisschoolkinderen van Amerongen kregen een Speurboekje en een gratis toegangskaart voor het kasteel.

Het NOS nieuws over de bevers op het kasteelterrein leidde tot veel reacties en adviezen

De Spaanse vlag op het dak toen de Vuelta langs kwam Op de Wintermarkt was de kraam van Kasteelwinkel Annebetje een echte blikvanger

Meer dan 800 basisscholieren volgde een educatief programma Het nieuwe schoolplein op de MT-Laan werd feestelijk geopend

Weblog brieven van Margaretha Turnor

Het blog met de brieven van Margaretha Turnor is ontstaan vanuit het indiceren en van voetnoten voorzien van de brieven van Margaretha. Dit was een een-vrouws-project. Met behulp van onze stagiair zijn we in 2022 begonnen om 350 jaar na de brief hierover een blog online te zetten. De brieven geven in deze periode een mooie ondersteuning bij de thema-expositie 'Goet en Bloet'. In elk blog worden delen uit de brief toegelicht, fragmenten uit de brief zijn als afbeelding toegevoegd en de transcriptie is als citaat weergegeven. Sommige onderwerpen vragen om meer uitleg of toelichting. Als Godard Adriaan thuis komt zijn er geen brieven en deze briefloze periodes gebruiken we voor deze algemene uitleg. De blogs worden geschreven door Annemiek Barnouw (medewerker, tevens eindredactie), Max Trommelen (voormalig stagiair), Merle Lammers (historica bij Monumentenbezit) en Kathleen Verdult en Floortje Tuinstra van het Utrechts Archief. In 2023 gaan we door op de ingeslagen weg. We hebben tot en met september brieven, dan komt Godard Adriaan weer thuis tot 1676.

<https://margaretha.kasteelamerongen.nl>

Onderwijs

In 2022 bezochten ruim 800 basisscholieren Kasteel Amerongen voor een kennismaking met de zeden, gewoontes, werkzaamheden en bijzonderheden van de kasteelbewoners in vroeger tijd. Ook dit jaar werd een deel van de scholen geworven en begeleid door projectbureau 'De Werkhoven' (geschiedenisprojecten) dat zich richt op scholen op de Utrechtse Heuvelrug en in de omgeving van Veenendaal. Alle educatieve projecten sluiten aan op het curriculum van de basisschool op de kerndoelen voor Primair Onderwijs, *Oriëntatie op jezelf en de*

wereld (51, 52, 53) en *Kunstzinnige oriëntatie* (54, 56). De leerlingen beleven kunst en erfgoed en leren vragen stellen. Hierdoor ontwikkelen zij kennis over cultureel erfgoed met als einddoel daarvoor waardering te ontwikkelen. Voor kinderen waren er speciale kinderrondleidingen en in de voorjaars- en herfstvakantie zijn zaklampentochten georganiseerd.

Overige activiteiten

- Op 11 Maart, NL-Doet, maakten enthousiaste medewerkers van een textielbedrijf de tuinen zomerklar door hekken en banken te poetsen.
- Met Pasen werd het Loosdrechts servies in volle glorie getoond in de eetzaal. Op het grote damasten tafelkleed dat eveneens in 2022 in ons bezit kwam. De Bloemenvrijwilligers versierden het Huis met prachtige bloemstukken
- Eind april werd met alle kinderen van de CBS Wilhelminaschool hun nieuwe schoolplein op het gerenoveerde Margaretha Turnorplein geopend.
- Met Koningsdag vierden we samen met de Oranjevereniging de opening van het gerenoveerde Margaretha Turnorplein. Het kasteel was de hele ochtend gratis geopend voor alle Amerongers.
- Op de Grietmarkten in Mei en september werden er nieuwe vrijwilligers geworven en plantenstekken verkocht door vrijwilligers.
- Op Open Monumentendag was de tuin gratis toegankelijk, twee lezingen over de verduurzaming van de tuinen en twee gratis concerten in de tuin
- Tijdens de Vuelta was de 120 jaar oude fiets van Graaf Aldenburg Bentinck te zien en wapperde de Spaanse vlag
- Kerst kon na drie jaar eindelijk doorgaan en zag er weer prachtig uit.

Concerten van de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Ook in 2022 waren er weer prachtige concerten bij Kasteel Amerongen. Geïnitieerd en geprogrammeerd door de SVKA (vriendenstichting) was er een zeer diverse serie van 13 concerten zowel in het Huis als in het Zomerpaviljoen in de moestuin. Jos van Immerzeel, Anna Federova (piano) en haar vrienden, de academisten van het Concertgebouworkest Valentina Tôth, topcellisten van de Zeister Muziekdagen. Maar ook Jazz, een kinderconcert en de Amsterdam Klezmer Band. Het seizoen werd afgesloten met een speciaal Rampjaar-concert door Camerata Trajectina, in samenwerking met de Vrienden van de Andrieskerk.

Vele kerststukken als stillevens door vrijwilligers gemaakt

Concerten in de kasteeltuinen tussen de bloemenbedden en groentevakken werden weer druk bezocht

4. Organisatie en Samenwerking

Professionele staf

In 2022 heeft er een kleine verandering op het personeelsbestand plaatsgevonden ten opzichte van 2021. De betaalde personele bezetting (7 fte) zag er als volgt uit:

Functie	Fte	Naam
<i>Directeur-bestuurder</i>	<i>0,4</i>	<i>Dhr H.H. Sietsma</i>
<i>Hoofd publiekszaken en vrijwilligers</i>	<i>0,8</i>	<i>Mw. W. Elbers</i>
<i>Hoofd collectie</i>	<i>1,0</i>	<i>Dhr L. Gerretsen</i>
<i>Hoofd gebouwen, tuin & terrein</i>	<i>1,0</i>	<i>Dhr. R. Elbertse</i>
<i>Secretariaat</i>	<i>1,0</i>	<i>Mw. L. van Manen</i>
<i>Projectadministratie</i>	<i>0,4</i>	<i>Mw. M. Verdenius</i>
<i>Medewerker PR & Communicatie (vanaf april ingehuurd)</i>	<i>0,3</i>	<i>Mw. S Hendriks / S. van Tuijl</i>
<i>Medewerker kaartverkoop</i>	<i>0,6</i>	<i>Mw. J. Honders</i>
<i>Medewerker openstelling weekend</i>	<i>0,4</i>	<i>Mw. A. Barnouw</i>
<i>Collectiebeheerder (betaald door Mondriaan Fonds)</i>	<i>0,2</i>	<i>Mw. D. Splinter</i>
<i>Collectiebeheer/onderzoek (tijdelijk, ter vervanging van collectiebeheerder)</i>	<i>0,2</i>	<i>Dhr. M. Hoven</i>
<i>Behoudsmedewerker</i>	<i>0,3</i>	<i>Mw. J. den Otter</i>
<i>Behoudsmedewerker</i>	<i>0,2</i>	<i>Mw. J. Anastasiadis</i>
<i>Interieurverzorgster</i>	<i>0,2</i>	<i>Mw. A. Elenbaas</i>

Studenten en vrijwillige gidsen

Dankzij de aanzienlijke inzet van onze vrijwillige gidsen en de tijdelijke hulp van studenten, hebben we dit jaar meer bezoekers kunnen ontvangen dan in 2019. Gedurende de zes weken van de zomervakantie in het centrale deel van Nederland hebben we met succes de 'vertel-opstelling' gecontinueerd, die van donderdag tot en met zondag plaatsvond. In elke zaal stond een gids die kort een verhaal vertelde over de betreffende zaal. De

belangstelling was groot en het aantal bezoekers in augustus heeft alle records gebroken, zonder dat het te druk werd. Het gebruik van tijdslots voor kaartverkoop en de voorverkoop online hebben positieve resultaten opgeleverd.

Gedurende de zomeropenstelling konden maximaal 24 bezoekers per half uur het kasteel bezoeken. Door het huis vier dagen per week open te stellen, hebben we wekelijks 1.056 bezoekers de mogelijkheid geboden om op een vrije manier het kasteel te bezichtigen. De waardering was zeer hoog en er was veel lof voor de gidsen die de verhalen vertelden.

Vrijwilligers

Kasteel Amerongen mag zich gelukkig prijzen met een grote groep zeer betrokken vrijwilligers die op bijna alle terreinen en afdelingen werkzaam zijn voor het behoud en de openstelling van het geheel.

Inzet vrijwilligers

In 2022 hebben ongeveer 250 vrijwilligers, verdeeld over verschillende groepen, regelmatig activiteiten ontplooid voor Kasteel Amerongen. Elk van de 13 werkgroepen heeft een coördinator uit de eigen vrijwilligersgelederen. De werkgroepcoördinatoren hebben regelmatig overleg gehad met hun leidinggevenden van de professionele staf.

In 2022 hebben de vrijwilligers ongeveer 30.000 uur gewerkt op Kasteel Amerongen. Dit komt overeen met 15 voltijdsequivalenten (fte's). Hierbij zijn alle uren die thuis of elders zijn besteed aan onderzoek, voorbereiding of thuiswerk niet meegerekend.

Workshop Gastvrijheid

Om een gelijkmatige doorstroming van

De winkel, kassa en theeschenkerij allemaal door vrijwilligers gedraaid. Sommige vrijwilligers werden koninklijk onderscheiden voor hun vele werk voor o.a. Kasteel Amerongen

Meters bloemguirlandes maken, timmerklussen en vele, vele andere vrijwilligers-uren maakten 2022 tot een succes

Gelukkig konden we met de vrijwilligers in 2022 weer bij elkaar komen voor borrels, oogstfeesten en informatieavonden

bezoekers door het kasteel te bevorderen en hen optimaal te laten genieten van de bijzondere geschiedenis, is het noodzakelijk om op een boeiende maar compacte manier te vertellen. Het vereist empathie en training om flexibel in te spelen op steeds veranderende groepen bezoekers en hen een passend verhaal te kunnen bieden, terwijl ook de veiligheid van de collectie wordt gewaarborgd.

Om vrijwilligers een gevoel van zekerheid, ontspanning en gastvrijheid te geven hebben ongeveer 60 gidsen een halve dag deelgenomen aan een workshop Gastvrijheid. Om hen in staat te stellen een betere ervaring te bieden aan de bezoekers, de doorstroming te verbeteren en de bescherming van de collectie te waarborgen. Om dezelfde redenen en om vrijwilligers een gevoel van zekerheid en gastvrijheid te bieden, werden ook alle ca. 60 vrijwillige kassamedewerkers en gastheren/-vrouwen getraind gedurende een dagdeel. De training omvatte gastvrijheid en alertheid, verbale weerbaarheid en efficiënte communicatie.

Opgeruimd staat netjes

Werkgroep 'Opgeruimd staat netjes' is een nieuwe groep die meehelpt met het onderhoud van het interieur van het kasteel en de bijgebouwen. Wekelijks worden o.a. de vele trappen gezogen, de zolders nagelopen en de vensterbanken schoongemaakt. In 2022 was het op orde brengen van de paardenzolder een belangrijk project. Een deel van de collectie en aanwinsten staat hier tijdelijk opgeslagen. De werkgroep heeft deze ruimte flink opgeruimd en deels opnieuw ingericht. In april en mei organiseerden we speciale poetsdagen in de tuinen. Hekjes, banken en balustrades werden met water en borstels ontdaan van hun groene aanslag.

Werving en selectie

Tijdens de Grietmarkten en via vrijwilligers-

vacaturebanken zijn er nieuwe vrijwilligers geworven. De werving van nieuwe vrijwilligers is een punt van zorg. Steeds minder mensen lijken zich op vaste basis te willen committeren aan vrijwilligerswerk. Bij SKA zien we de veroudering parten spelen bij de inzet. Drie uur achter elkaar is dan te lang en één keer per week te vaak. In 2022 waren er veel vrijwilligers die hun gemiste vakanties en jubilea inhaalden, waardoor met name in juni en september problemen ontstonden in de bezetting. Voor 2023 zijn er plannen om steviger in te zetten op werving en training van vrijwilligers.

Vrijwilligersraad

De Vrijwilligersraad van Stichting Kasteel Amerongen heeft in 2022 de staf en de vrijwilligers met raad en daad bijgestaan. Er is hard gewerkt aan tal van beleidsstukken. De adviesgroep van negen vrijwilligers, die ieder een aantal werkgroepen vertegenwoordigt, voorziet de directie van goede raad en advies over vrijwilligerszaken en ondersteunt bij het opzetten en bijsturen van het vrijwilligersbeleid. De VR is enthousiast en geeft constructieve feedback aan de organisatie. Daarnaast wordt er hard gewerkt aan verbeteringen op het gebied van communicatie, handboeken en plannen waarbij vrijwilligers betrokken zijn. De VR heeft een eigen jaarverslag dat als bijlage is bijgevoegd.

Bijeenkomsten en bedankjes

Vanaf februari konden we gelukkig weer alle vrijwilligers uitnodigen voor gezamenlijke bijeenkomsten en borrels. In 2022 zijn er, naast de vier seizoensborrels, ook nog vijf informatie-avonden georganiseerd. Lezingen met uiteenlopende onderwerpen maar meestal met het onderwerp Rampjaar, ter verdieping van de kennis. Alle bijeenkomsten werden goed bezocht.

Werkgroep Geschiedenis en Verhalenproject

Sinds enkele jaren wordt door een wisselende groep vrijwilligers onderzoek gedaan naar tal van onderwerpen uit de geschiedenis van Kasteel Amerongen. In 2022 zijn de brieven van Godard van Ginkel uitgebreid bestudeerd en is er een grote bijdrage geleverd aan een transcribeer-project van de brieven in samenwerking met het Utrechts Archief.

Veel Engelengeduld gevraagd

Voor de textielvrijwilligers (Engelen) was 2022 een derde jaar op rij dat er niet gewerkt kon worden. Door gebrek aan financiële dekking van de professionele begeleiding van herstelwerkzaamheden aan de kwetsbare stoffen en textiel, kon er niet gewerkt worden in 2022. Een aantal leden van de Engelenschare heeft zich in 2022 nuttig gemaakt met het maken van prachtige kerstversieringen en (kinder)cadeautjes om te verkopen in de kasteelwinkel.

Kerst op het kasteel zag er weer prachtig uit en werd goed bezocht

5. Samenwerkingsrelaties

Provincie Utrecht

Provinciale Staten stelden in juni 2020 het “Cultuur- en Erfgoedprogramma 2020-2023 Voor jong & altijd” vast. In dit programma wordt o.a. veel aandacht besteed aan de betekenis van cultuurhistorie en erfgoed. Als provinciale partnerorganisatie kreeg Kasteel Amerongen in 2022, evenals vorige jaren, exploitatiesubsidie; voor de periode daarna worden in 2023 afspraken gemaakt. Ook de activiteiten van de samenwerkende kasteelmusea (SSK) kunnen rekenen op blijvende steun van het provinciebestuur.

SSK

De Stichting Samenwerkende Kasteelmusea Utrecht heeft ook in 2022 een nuttige functie vervuld. Specifiek bij het bespreken van maatregelen om te voldoen aan de verduurzaming van de kastelen en het weer aanjagen van publieksstromen middels o.a. gezamenlijke marketing-acties. De provincie heeft dit eveneens onderkend door het toekennen van bijdragen om de gestagneerde opening op gang te helpen (o.a. door de inzet van studenten als oproepkrachten).

In 2022 heeft de SSK middelen van de provincie ontvangen voor o.a. marketing en promotie-doeleinden. De decentrale marketeers hebben regelmatig gezamenlijk overleg en kunnen hierbij waar nodig externe expertise inschakelen.

SVKA

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen (SVKA) draagt bij aan de instandhouding van Kasteel Amerongen, de daarin aanwezige collecties, de tuin en het park. Daarnaast programmeren en bekostigen zij de concerten op Kasteel

Amerongen. De SVKA had in 2022 een bestuurswisseling. Voor het aantrekken van extra middelen heeft de Vriendenkring de Athlone Society nieuw leven ingeblazen door het vinden van nieuwe donateurs en het organiseren van een bijeenkomst. De Athlone Society wordt gevormd door particulieren en organisaties die bereid zijn Kasteel Amerongen gedurende vijf jaar minimaal € 750,- (particulieren) per jaar te doneren voor zaken die anders niet tot stand zouden komen.

Stichting Kasteel Amerongen is alle samenwerkingsrelaties zeer erkentelijk voor de samenwerking en de financiële ondersteuning.

6. Financiën, Partners en Fondsen

Stichting Kasteel Amerongen is alle subsidiënten en speciale fondsen zeer erkentelijk voor alle steun die zij het afgelopen jaar heeft mogen ontvangen.

In financieel opzicht is 2022 een jaar van flinke investeringen en soms grote uitgaven geweest voor bijzondere projecten. Hieronder de verkorte staat van baten en lasten.

Inkomsten 2022	
Entree	€ 235.000
Winkel	€ 34.000
Theeschenkerij	€ 37.000
Huur	€ 259.000
Projectsubsidies	€ 460.000
Subsidies/donaties	€ 260.000
Bijdrage SCBS	€ 250.000
Exploitatiesubsidies	€ 286.000
Totaal	€ 1.821.000

Uitgaven 2022	
Personeel/vrijwilligers	€ 579.000
Kosten gebouwen en tuin	€ 439.000
Collectie	€ 48.000
PR/communicatie	€ 21.000
Evenementen	€ 82.000
Projecten	€ 815.000
Algemene kosten	€ 140.000
Totaal	€ 2.124.000
Exploitatiesaldo	-€ 303.000

De volgende middelen zijn in 2022 ontvangen of toegezegd voor exploitatie en/of bijzondere projecten:

Exploitatiesubsidie
Provincie Utrecht € 117.000

Instandhoudingsubsidie Rijksoverheid
Rode Sim € 19.150
Groene Sim € 42.000

Siegfried en Christine Bentinck Stichting
Instandhouding en onderhoud gebouwen en tuinen € 250.000

SVKA
(Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen)
Rolgordijnen ter bescherming van de portretgalerij € 9.540
Stoelen voor concerten en Bescherming vloeren 50% € 5.478,50

SSK
(Stichting Samenwerkende Kastelen Utrecht)
Administratie- en PR-kosten 33.000

Provincie Utrecht (via SSK)
t.b.v. inhuur studenten € 40.000

Mondriaanfonds
Collectiemedewerker € 13.333

Projectsubsidies
Margaretha Turnorlaan:
Cultuurfonds (PBC), Ministerie van OCW, Parelfonds Provincie Utrecht, Gemeente Utrechtse Heuvelrug, Dioraphte en Stichting Dynamo Fonds € 420.000

Iconenregeling, Ministerie van OCW:
Paden, Achterhoeks Padvast € 130.000
Onderhoud Huis € 142.000

Rampjaar 1672, 'Goet en Bloet':

Gemeente Utrechtse Heuvelrug,
Ridderlijke Duitse Orde - Balije van
Utrecht, KF Hein Fonds, Cultuurfonds (PBC),
M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting, Van
Ree accountants en NonProfit Support,
Donatus, Zabawas en
Mien van 't Sant Fonds € 37.000

Conservering textiel fase 1

Dioraphte, Prins Bernhard Cultuur Fonds,
Hendrik Muller Fonds, Stichting Bonhomme
Tielens, K.F. Hein Fonds, Stichting Dinamo
Fonds €116.500

Speurboekje Goet en Bloet

Gemeente Utrechtse Heuvelrug € 10.000

Drie kastelen in het Rampjaar 1672

Prins Bernhard Cultuur Fonds, Gijselaar
Hintzen Fonds,
A.H. Martens van Sevenhoven Fonds,
Stichting Samenwerkende Kastelen Utrecht,
Provincie Utrecht en Gemeente Utrechtse
Heuvelrug €18.000

De expositie 'Goet en Bloet' kwam tot stand dankzij bijdragen van vele fondsen en werd zeer gewaardeerd door het publiek

Bijlage 1: Verslag Raad van Toezicht en verantwoording

1. Besturingsmodel

De Stichting Kasteel Amerongen hanteert het Raad van Toezicht model, wat impliceert dat bestuur (door de directeur-bestuurder) en toezicht (door de Raad van Toezicht, hierna RvT) gescheiden zijn. In de interactie tussen beide organen wordt dit uitgangspunt nauwkeurig bewaakt. De toezichthoudende taak wordt door de RvT consciëntieus en zoveel mogelijk op hoofdlijnen inhoud gegeven. De RvT-leden staan de directeur-bestuurder bij, bij de beleidsbepaling vanuit een drietal commissies, te weten:

- Commissie tuin & interieur: de leden De Brauwere en Bierens de Haan;
- Auditcommissie: de leden Beuving en Von Ilsemann;
- Commissie personele zaken: de leden Van Zomeren en Moolenburgh.

Informatievoorziening en verantwoording

De RvT is afhankelijk van de informatie die door de directeur-bestuurder wordt voorgelegd. Aan de hand van hun eigen waarneming en kennis van zaken in en buiten de Stichting, benutten de RvT-leden deze informatie voor hun oordeelsvorming.

De begroting en het meerjarig beleidsplan vormen de kaders die de directeur-bestuurder in de dagelijkse praktijk ter beschikking staan. Voor een aantal voorgenomen besluiten, zoals in de statuten aangegeven, heeft hij vooraf machtiging van de RvT nodig. Bij de jaarverantwoording met de accountant is het RvT-lid met de portefeuille financiën persoonlijk aanwezig.

Met de provincie Utrecht, een partnerinstelling van Kasteel Amerongen, vindt jaarlijks een gesprek plaats, waarin verantwoording wordt afgelegd en voornemens worden besproken. Hierbij zijn de gedeputeerde, die verantwoordelijk is voor de erfgoed-portefeuille, de directeur-bestuurder en twee RvT-leden aanwezig.

Relatie RvT en directeur-bestuurder

Er hebben zich binnen de RvT en tussen RvT en directeur-bestuurder in het verslagjaar geen situaties voorgedaan die als belangenverstremgeling of tegenstrijdig belang kunnen worden gezien. De relatie met de directeur-bestuurder, de heer drs. H.H. Sietsma was ook in het verslagjaar goed. Hij voerde regelmatig werkoverleg met de voorzitter en de leden met de portefeuilles personele zaken en financiën. In verband met zijn aangekondigde vertrek in 2023 heeft de raad in september 2022 een benoemingsprocedure opgestart, die inmiddels is afgerond met de benoeming van de heer mr. H.C. van Olden per 1 juni 2023.

De RvT-leden ontvangen geen vergoeding voor hun inzet. Men heeft wel de mogelijkheid om gemaakte kosten te declareren; dit is in 2022 niet gebeurd.

2. Leden Raad van Toezicht

De samenstelling van de RvT per 31 december 2022:

Mr. J.A. Moolenburgh

Nevenfuncties:

Voorzitter klachtencommissie Groene Hart Ziekenhuis

Voorzitter Siegfried en Christine Bentinck Stichting

Drs. C.J. Beuving

Nevenfuncties:

Voorzitter bestuur VOx Impuls
Lid bestuur Siegfried en Christine Bentinck Stichting
Voorzitter RvT Museum Catharijnenconvent
Voorzitter RvT Bartiméus Fonds
Voorzitter bestuur Aleda Foundation

Prof.Dr. J.C. Bierens de Haan

Nevenfuncties:

Stichting Sint Nicolaï Broederschap, Arnhem, bestuurslid
Stichting Tuinhistorisch Genootschap Cascade, voorzitter
Stichting familie De Kempnaer, secretaris
Stichting Cultureel Erfgoed van de familie Feith, bestuurslid
Stichting familie Toe Laer, bestuurslid
Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, Haarlem, directeur

Mw. Ir. J.S.A. De Brauwere – namens de Godard Bentinck Trust

Nevenfuncties:

Voorzitter Stichting exploitatie landgoederen Waayestein en Zuylestein
Voorzitter Stichting beheer historische groenelementen Utrechtse Heuvelrug ANBI
Lid Duurzaamheidsraad Gemeente Utrechtse Heuvelrug
Lid Platform Utrechtse Buitenplaatsen (PUB)
Bestuurslid Godard Bentinck Trust

Dr. G.H.S. von Ilsemann - namens de Godard Bentinck Trust

Bestuurslid Siegfried en Christine Bentinck Stichting
Bestuurslid Godard Bentinck Trust

Dr.Ir. Ch.M. Nijman – namens de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Nevenfuncties:

Voorzitter van de Stichting Vriendenkring van Kasteel Amerongen
Lid RvT Karuna Foundation Netherlands

Drs. J. van Zomeren:

Nevenfuncties:

Voorzitter rekenkamercommissie Vallei en Veluwerand (per 1 september 2017)
Voorzitter NFVM (Nederlandse Federatie van Vrienden van Musea)
Projectadviseur “Srebrenica Genocide, the failure of the international community“
Ambassadeur EUREGIO Rijn-Waal Kleve

- J.S.A. de Brauwere en G.H.S. von Ilsemann vertegenwoordigen de Stichting Godard Bentinck Trust; zij bekleden, namens ‘de Familie’, samen één qualitate qua zetel in de Raad van Toezicht.
- Ch.M. Nijman, voorzitter van de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen, is tevens qualitate qua lid van de Raad van Toezicht.

Leden kunnen in beginsel voor twee termijnen van 4 jaar benoemd worden. Dit met uitzondering van de qualiteitszetels t.w. de familie en de vrienden. In bijzondere omstandigheden bestaat de mogelijkheid tot benoeming voor een eenmalige extra termijn van 4 jaar.

Vergaderingen en vergaderthema's

De Raad van Toezicht vergaderde in 2022 vijf keer. De belangrijkste onderwerpen dit jaar waren met name de scenario's voor de opvolging directeur-bestuurder en de programmering en expositie Herdenking Rampjaar 1672. In juni is de jaarrekening goedgekeurd, in december zijn de begroting en de managementletter vastgesteld. Ook was er aandacht voor voorbereiding om te komen tot een aanvraag voor de POM-status, het alomvattende project textielrestauratie, de verduurzaming van het kasteelcomplex (met name Oranjerie en Poortgebouw), de aanschaf van gordijnen en meubels met steun van de Stichting Vrienden, de goedkeuring voor de verwerving van gronden door de Siegfried en Christine Bentinck Stichting, de voortgang van diverse projecten en de ontwikkeling van de organisatie.

3. Risicobeheersing

De RvT is alert op risico's die zich kunnen voordoen in de bedrijfsvoering of het beleid. Om risico's tijdig te kunnen inschatten wordt ten minste drie keer per jaar de stand van de financiën besproken: bij goedkeuring van de begroting, bij de halfjaarrapportage en de goedkeuring van de jaarrekening). Bij het opmaken van deze stukken wordt specifiek het lid, belast met financiële zaken, betrokken. In de jaarlijkse exploitatie is de bijdrage van de Siegfried en Christine Bentinck Stichting ad € 250.000,- van groot belang. De andere vaste inkomsten, t.w. huur van gebruik gebouwen door Buitenplaats/Bentinck en subsidie door de provincie Utrecht, waren stabiel. Ondanks de corona-sluiting in het begin van 2022 kon ook de opbrengst van het publiek aansluiten bij de raming; hieraan heeft ongetwijfeld de expositie Rampjaar bijgedragen.

Gedurende het verslagjaar is een aantal grote projecten uitgevoerd:

- Restauratie MT-laan en -plein;
- Beregeningsinstallatie gehele terrein;
- Groot onderhoud aan het kasteel.

Door transparantie in de verplichtingen en budgetbewaking werkt de directie aan beheersing en risico-minimalisatie. In een daartoe ingericht projectenoverzicht wordt de RvT zo goed mogelijk geïnformeerd over de ontwikkelingen.

Nieuwe en onverwachte risico's waren en zijn: schade door bevers, schade door verdroging en hogere energielasten.

Het verblijf van bevers op het terrein heeft inmiddels voor veel schade gezorgd en veel onverwachte extra uitgaven gevergd, voor bescherming van terrein en bomen en onderzoek om deze overlast te beëindigen. Naast schade door bevers lijden de bomen ook schade door verdroging en dat kan leiden tot gevaarlijke situaties, zoals vallende takken of omvallende bomen. Extra inspectie brengt hoge kosten met zich mee en er zijn extra verwijderings- en aanplantkosten te verwachten.

De kosten van energie zullen vanaf 2024 merkbaar stijgen in verband met een nieuwe contractperiode. Dit is mede een prikkel tot reductie van energiegebruik, het overgaan op andere energiebronnen en zo mogelijk tot eigen opwekking van elektriciteit. De RvT is intensief betrokken bij de zoektocht naar verduurzaming en eigen opwekking.

Huis en Tuin als een Feniks uit de as herrezen na grondig onderhoud in 2022

Bijlage 2: Verslag Vrijwilligersraad

Doelstelling Vrijwilligersraad

De Vrijwilligersraad (VR) heeft tot doel het borgen van de samenwerking en de communicatie met de directie en het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de vrijwilligers. De VR vertegenwoordigt de vrijwilligers in besluitvormingsprocessen die vrijwilligerswerk aangaan en kan gevraagd en ongevraagd advies hierover uitbrengen aan de directie.

De VR heeft acht keer vergaderd in 2022, vier vergaderingen met alleen de VR-leden (VR-vergaderingen) en vier vergaderingen waarbij ook de directeur-bestuurder en het hoofd publiekszaken & vrijwilligers aanwezig waren (VR-Plus vergaderingen).

De vergaderingen waren openbaar en de goedgekeurde verslagen waren voor iedereen in te zien via de Nieuwsbrief en op Google Drive. Ook lag er in de personeelskeuken van het Huis, de Oranjerie en het tuinhuisje een VR-map met daarin o.a. verslagen van alle vergaderingen.

Leden van de VR

In 2022 hebben er zich geen wijzigingen voorgedaan in de samenstelling van de VR.

Naam	Namens de werkgroep
Hans van Toor (voorzitter)	Rondleiders
Paul van Veen (plv vz)	Dagmanagers
Karin Melger (secretaris)	Zaalgidsen en "Opgeruimd staat netjes"
Tineke Roos	Siertuin, moestuin en parkbosploeg
Saskia Cornel	Kasteelwinkel (Winkel, Kaartverkoop en Theeschenkerij)
Tineke Camps	Educatie, bloementeam en boekenploeg
Rob van Laar	Podiumkunsten
Roderick Groenewegen	Klusteam
Michèle Leeuwen	"Engelen" (de textielvrijwilligers)

Bespreekpunten 2022

Enkele bespreekpunten die in 2021 zijn gestart, liepen door in 2022.

Visiedocument 2020-2030:

In 2021 concludeerde de VR dat er een visie/ambitie over vrijwilligers en het vrijwilligerswerk ontbrak. Met een projectgroep bestaande uit de directeur-bestuurder, het hoofd publiekszaken & vrijwilligers en drie leden van de VR, is in 2021 gestart met het beschrijven van een visie hieromtrent. In 2022 is een ambitie voor over vijf jaar beschreven en hoe vrijwilliger te betrekken bij het realiseren daarvan. Aan het einde van die periode willen we een keurmerk voor goed vrijwilligerswerk hebben behaald.

In 2022 is vanuit de visie over vrijwilligers het vrijwilligersbeleid vastgesteld door de directeur-bestuurder en is er verder gewerkt aan een algemeen handboek met daarop aansluitend specifieke handboeken, met functieprofielen, voor de diverse werkgroepen, en een vrijwilligerscontract. De VR-leden hebben hier actief in ondersteund. Ook is het streven een vertrouwenspersoon te benoemen.

In 2022 is veelvuldig gesproken over het onderwerp (zaal)gidsen en bijbehorende roosterproblemen, omdat de VR-leden zich hierover zorgen hebben gemaakt. De zaalgidsopstelling wordt zeer gewaardeerd door bezoekers, met name die met kinderen. Bij weinig bezoekers, is het minder aangenaam voor de gidsen. Ook is er met de staf gesproken over “herkenbaarheid vrijwilligers via kleding” en hoe hiervoor draagvlak te creëren bij de vrijwilligers.

Het “Verhalenproject” (met zeer specifieke informatie voor de gidsen) is op verzoek van de VR in 2022 voor alle vrijwilligers en medewerkers toegankelijk geworden. Daarnaast heeft de VR actief geadviseerd en meegezocht naar oplossingen voor het behouden van de Engelengroep (de textielvrijwilligers) in afwachting van een grote subsidieaanvraag, die uiteindelijk is gehonoreerd (€ 500.000,- voor 4 jaar).

Vanuit de VR zijn twee vrijwilligers door de voorzitter en secretaris geselecteerd om zitting te nemen in een adviescommissie, als onderdeel van de sollicitatieprocedure voor een nieuwe directeur-bestuurder, in verband met het vertrek van Herman Sietsma.

Andere onderwerpen die aan bod gekomen zijn in diverse besprekingen van de VR waren parkeerbeleid, reiskostenvergoeding, foaienpot, aanpassing website met o.a. een afgeschermd deel voor de vrijwilligers van Kasteel Amerongen, evaluaties van evenementen en festiviteiten en evaluatie van het functioneren VR.

In de samenwerking tussen de Vrijwilligersraad en de Stichting Kasteel Amerongen zag de VR dat de medewerkers van de staf overbelast waren. In 2022 waren er meer projecten dan voorheen en is er 2,5 keer meer uitgegeven aan het realiseren daarvan. Soms werden tijdlijnen niet gehaald, werden afspraken niet nagekomen en werd er minder verbinding gevoeld door de vrijwilligers. Met name dit laatste was een zorg van de VR, waarover in de vergaderingen van de VR in alle openheid en in samenspraak met de staf is gesproken.

De doelen uit het Visiedocument 2020-2030 zijn in een overzichtelijke lijst opgenomen, met de titel ‘Uitdagingen’. Bij de categorieën “Duurzaam Beheer & Onderhoud” en “Verbetering Toegankelijkheid” ligt de focus vooral bij de staf en de Raad van Toezicht om dit te volgen. De directeur-bestuurder vond het waardevol dat deze punten in de VR werden gesproken, omdat de beleving van de vrijwilligers informatie kan bevatten die nuttig kan zijn bij de uitvoering van de projecten. De VR werd ook bereikt door vrijwilligers die meedenken over de organisatie van de dienstverlening. De VR maakte een maandelijks overzicht van activiteiten, projecten en evenementen; door wie deze geïnitieerd, geleid en uitgevoerd werden en door welke groepen ze ondersteund werden. Deze lijst werd zeer gewaardeerd.

De VR en de directeur-bestuurder/staf hielden elkaar scherp.

kasteel
A M E R O N G E N

04 JUNI 2022 – 26 MAART 2023

GOET BLOET

STRIJDVAARDIGE FAMILIE VERLIEST KASTEEL IN
RAMPJAAR 1672

www.kasteelamerongen.nl